

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ТА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

МЕДИЦИНСКОЕ СТРАХОВАНИЕ И ЕГО РАЗВИТИЕ В УКРАИНЕ

HEALTH INSURANCE AND ITS DEVELOPMENT IN UKRAINE

ВОЛОХОВА Людмила Федорівна

канд. екон. наук, доц., Київський національний університет імені Тараса Шевченка
E-mail: volokhova-lf@ukr.net

ОСТАПЕНКО Дар'я Олександрівна

магістр 2 курсу, Київський національний університет імені Тараса Шевченка
E-mail: dariaostapenko@ukr.net

ВОЛОХОВА Людмила Федоровна

канд. экон. наук, доц., Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
E-mail: volokhova-lf@ukr.net

ОСТАПЕНКО Дарья Александровна

магистр 2 курса, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
E-mail: dariaostapenko@ukr.net

VOLOHOVA Ljudmyla

PhD in Economics, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv
E-mail: volokhova-lf@ukr.net

OSTAPENKO Dar'ja

second year master's student, Taras Shevchenko National University of Kyiv
E-mail: dariaostapenko@ukr.net

Анотація. У статті здійснено систематизацію наукових підходів щодо розуміння сутності категорії «медичне страхування». Для цього проведено аналіз нормативно-правової бази, що забезпечує регулювання медичного страхування в Україні, а також вивчення наукової літератури. На основі цього аналізу виділено дев'ять підходів, відповідно до яких розкривається зміст категорії «медичне страхування». Виділено основні завдання медичного страхування, які розподілено на соціальні та економічні завдання. Визначено роль медичного страхування в системі суспільного страхового захисту. Досліджено місце та показники розвитку ринку медичного страхування в Україні за 2012-2016 роки. Для цього розраховано частку ринку медичного страхування у загальному обсязі страхового ринку на основі показника валових страхових премій. Визначено динаміку показників ринку медичного страхування на основі розміру валових страхових премій та виплат, а також розрахункового показника – коефіцієнта страхових виплат. Досліджено структуру ринку медичного страхування на основі виділення таких його складових як: добровільне страхування медичних витрат, добровільне страхування на випадок хвороби, безперервне страхування здоров'я. Розглянуто основні напрями реформування системи медичного страхування в Україні на сучасному етапі. Основним напрямом є перехід України до страхової медицини до 2020 року. Зазначено, що на даний момент в Україні здійснюється медична реформа, сутність якої полягає у формуванні оптимальної моделі медичного страхування за рахунок поєднання обов'язкового й добровільного медичного страхування. Реформована система медичного страхування передбачає комплексне та адресне досягнення економічного й соціального ефекту для всіх суб'єктів сфери охорони здоров'я. Основною проблемою розвитку медичного страхування виділено відсутність комплексного підходу до реформування сучасного механізму фінансування вітчизняної галузі охорони здоров'я на засадах обов'язкового медичного страхування.

Ключові слова: медичне страхування, страхова медицина, обов'язкове медичне страхування, добровільне медичне страхування, ринок медичного страхування.

Аннотация. В статье осуществлена систематизация научных подходов к пониманию сущности категории «медицинское страхование». Для этого проведен анализ нормативно-правовой базы, обеспечивающей регулирование медицинского страхования в Украине, а также научной литературы. На основе этого анализа выделено девять подходов, согласно которым раскрывается содержание категории «медицинское страхование». Выделены основные задачи медицинского страхования, которые разделены на социальные и экономические задачи. Определена роль медицинского страхования в системе общественной страховой защиты. Исследовано место и показатели развития рынка медицинского страхования в Украине за 2012-2016 годы. Для этого рассчитана доля рынка медицинского страхования в общем объеме страхового рынка на основе показателя валовых страховых премий. Определена динамика показателей рынка медицинского страхования на основе размера страховых премий и выплат, а также расчетного показателя – коэффициента страховых выплат. Исследована структура рынка медицинского страхования на основе выделения таких его составляющих как: добровольное страхование медицинских расходов, добровольное страхование на случай болезни, непрерывное страхование здоровья. Рассмотрены основные направления реформирования системы медицинского страхования в Украине на современном этапе. Основным направлением является переход Украины к страховой медицине до 2020 года. Отмечено, что на данный момент в Украине осуществляется медицинская реформа, суть которой заключается в формировании оптимальной модели медицинского страхования за счет сочетания обязательного и добровольного медицинского страхования. Реформированная система медицинского страхования предусматривает комплексное и адресное достижение экономического и социального эффекта для всех субъектов сферы здравоохранения. Основной проблемой развития медицинского страхования выделено отсутствие комплексного подхода к реформированию современного механизма финансирования отечественного здравоохранения на основе обязательного медицинского страхования.

Ключевые слова: медицинское страхование, страховая медицина, обязательное медицинское страхование, добровольное медицинское страхование, рынок медицинского страхования.

Summary. In the article is systematized the scientific approaches to understanding the essence of the category «health insurance». The paper carried an understanding of systematization of scientific approaches to the essence of the category «health Insurance». To do this, an analysis of the legal framework, which provides health insurance regulation in Ukraine, as well as scientific literature. On the basis of this analysis highlighted nine approaches, according to which the disclosed content of the category «health insurance». The basic tasks of health insurance, which are divided into social and economic objectives. Determined the role of health insurance in the social insurance protection. Researched the place and indicators of market health insurance in Ukraine for 2012-2016. For this calculated share of health insurance market in the total volume of the insurance market based on gross premiums. The dynamics of the health insurance market indicators based on the size of insurance premiums and benefits, as well as the assessment index – ratio of insurance payments. We investigated the health insurance market structure on the basis of allocation of its components as: Voluntary medical expenses insurance, voluntary health insurance, permanent health insurance. The main directions of reforming the health insurance system in Ukraine at the present stage. The main focus is the transition of Ukraine to the medical insurance up to 2020. It is noted that at this point in Ukraine is medical reform, the essence of which is the formation of an optimal model of health insurance through a combination of compulsory and voluntary health insurance. The reformed health insurance system provides a comprehensive and targeted to achieve economic and social benefits for all health care entities. The main problem of medical insurance isolated lack of an integrated approach to the reform of modern domestic health financing mechanism based on compulsory health insurance.

Keywords: health insurance, medical medicine, compulsory health insurance, voluntary medical insurance, medical insurance market.

Вступ

В даний час більшість країн світу знаходяться в процесі змін або здійснення конкретних реформ в галузі медичного забезпечення, які спрямовані на створення оптимальної та ефективно діючої системи фінансування охорони здоров'я. Для різних держав спільними факторами, що впливають на зміст реформ, є демографічне старіння населення та подорожчання медичних послуг.

В рамках реформування української економіки питання медичного забезпечення вітчизняних громадян є одними з найбільш актуальних і обговорюваних. Важливість медичного забезпечення полягає в соціальній, економічній і моральній відповідальності держави перед громадянами, оскільки здоров'я нації є базовою умовою економічного розвитку країни і соціального благополуччя суспільства.

Сьогодні в Україні, як і в інших країнах, традиційною системою забезпечення населення медичними послугами є національна охорона здоров'я, відповідно до якої послуги охорони здоров'я оплачуються державою. Інший можливий спосіб забезпечення громадян медичними послугами – система обов'язкового (ОМС) і добровільного (ДМС) медичного страхування.

В умовах ринкових відносин медичне страхування є найважливішою складовою частиною системи охорони здоров'я, покликаної усувати або пом'якшувати вплив ряду непередбачених обставин, які виникають в житті людини і негативно відбиваються на його здоров'я, шляхом повного або часткового відновлення працездатності. На даний момент в Україні медичне страхування користується низьким попитом та є малодоступним для населення. Тому важливим на цьому етапі є якнайповніше визначення сутності та розвитку медичного страхування, що сприятиме розширенню кола користувачів послуг медичного страхування, зростанню попиту на цьому ринку та ефективному його розвитку.

Огляд літератури

Наукові основи проблематики формування та розвитку системи медичного страхування в ринкових умовах закладені видатними зарубіжними і вітчизняними вченими. Серед них: Н.М Внукова, О.О. Вороніна, Т.Ф. Григора, Л.В. Временко, Н. Г. Нагайчук, В. Ю. Стеценко, Т. І. Стецюк, В.І Успенко та ін. Однак не дивлячись на вже наявні теоретичні та практичні дослідження у цьому напрямі, існує необхідність подальшого розгляду та поглиблення розуміння сутності медичного страхування, визначення його розвитку з метою забезпечення системного підходу до розуміння проблем подальшого впровадження обов'язкового та поєднання його з розвитком добровільного медичного страхування в Україні.

Мета та завдання статті

Метою статті є вивчення теоретичних основ і практичних аспектів розвитку медичного страхування в умовах ринкових відносин.

Відповідно до визначеної мети поставлені та вирішені наступні завдання: визначена сутність медичного страхування; проаналізовані показники сучасного розвитку ринку медичного страхування в Україні; узагальнені напрями реформування системи медичного страхування.

Виклад основного матеріалу дослідження

Поняття «медичне страхування» не є законодавчо визначеним і виступає предметом дискусій різних авторів. Законом України «Про страхування» визначено, що медичне є добровільним і обов'язковим видом страхування, хоча не визначено його суті та механізмів реалізації [1]. Страхування ж визначено як «вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом

сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) і доходів від розміщення коштів цих фондів» [1]. Статтею 4 цього закону медичне, як пов'язане з майновими інтересами захисту життя, здоров'я та працездатності людини, віднесено до особистого страхування. Однак закону, який би регламентував його запровадження та реалізацію, досі не ухвалено.

Згідно зі статтею 352 Господарського кодексу України, «страхування» – це діяльність спеціально уповноважених державних організацій та суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана з наданням страхових послуг юридичним особам або громадянам (страхувальникам) щодо захисту їхніх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати страхувальниками страхових платежів [2; 3, с. 191-196].

Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» визначає медичне страхування як вид загальнообов'язкового державного соціального страхування, що являє собою «систему прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, ... та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків роботодавцями, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом». Згідно з цим законом медичне страхування передбачає такі види послуг: діагностику та амбулаторне лікування; стаціонарне лікування; надання готових лікарських засобів і виробів медичного призначення; забезпечення медичної реабілітації осіб, які перенесли особливо важкі операції або мають хронічні захворювання; профілактичні та освітні заходи. Однак закон зазначає: «Обсяг послуг, що надаються за рахунок коштів обов'язкового медичного страхування, визначається базовою та територіальними програмами обов'язкового медичного страхування, які затверджуються в порядку, встановленому законодавством» [4].

Розробленням таких програм займається Міністерство охорони здоров'я (МОЗ), а затверджує її уряд. Однак в Україні така практика відсутня і не регламентована.

У найновішому представленому на громадське обговорення проекті закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування», не знаходимо визначення поняття медичного страхування взагалі. Вказано лише, що загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування є складовою частиною системи загальнообов'язкового державного соціального страхування і формою соціального забезпечення населення у сфері охорони здоров'я [5].

Нелегко знайти також єдиного вектора щодо сутності МС і серед науковців. Медичне страхування розглянуто з різних позицій залежно від мети дослідження низкою вчених з різних галузей науки. За природою, суттю та формами прояву медичне страхування належить до складних категорій і явищ. Зовнішньо воно виглядає як рух грошових коштів, який здійснюється під впливом цивільно-правових договірних відносин або обов'язкових відносин під впливом законів, встановлених державою.

Медичне страхування є одним із видів особистого страхування, що здійснюється на випадок втрати здоров'я людини та забезпечує одержання медичної допомоги за рахунок накопичених коштів, а також фінансування профілактичних медичних заходів у разі настання страхового випадку.

Так, розглядаючи медичне страхування з позиції особистого страхування, В.Д. Базилевич дає наступне визначення: «Медичне страхування – це форма особового страхування, що гарантує гро-

мадянам отримання медичної допомоги при настанні страхової події за рахунок нагромаджених страхових фондів» [6].

З позиції соціального захисту Внуковою Н.М. медичне страхування розглядалось як форма соціального захисту населення щодо охорони здоров'я, пов'язана з компенсацією витрат громадян на медичне обслуговування [7].

Т. Григораш і Ю. Кіріченко визначають медичне страхування як один із видів особистого страхування, що здійснюється на випадок втрати здоров'я людини та забезпечує одержання медичної допомоги за рахунок накопичених коштів, а також фінансування профілактичних медичних заходів у разі настання страхового випадку [8, с. 138-148]. Варто погодитися з тим, що медичне страхування є гарантією надання медичної послуги, воно також повинно забезпечувати профілактичні заходи, однак автори упускають джерела, з яких вказані накопичені кошти будуть формуватися.

Т. Стецюк розглядає медичне страхування як систему економічних відносин між учасниками створення грошових фондів, призначених для забезпечення страхового захисту майнових інтересів громадян, пов'язаних із втратою здоров'я [9, с. 8].

О.О. Вороніна розкриває економічну природу медичного страхування у широкому розумінні, визначаючи мету медичного страхування у наданні громадянами гарантованого права на отримання необхідної медичної допомоги за рахунок накопичених коштів [10, с. 735]. В більш конкретному розумінні мета медичного страхування зводиться до його основних завдань, які науковець пропонує поділити на соціальні та економічні (рис. 1).

Рис. 1. Соціальні та економічні завдання медичного страхування

Джерело: складено автором на основі [10]

О. Губар обґрунтовує економічну природу і сутність медичного страхування як елементу соціального страхування та важливого виду соціальних гарантій. Автор доводить об'єктивну необхідність медичного страхування як невід'ємного компонента ринкової економіки та засобу реалізації принципів ринку в галузі. А соціальне страхування представлене як система правових, економічних, організаційних відносин захисту майнових інтересів громадян у разі настання страхових випадків, визначених чинним законодавством або договором страхування, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів і доходів від розміщення коштів цих фондів, а також державних дотацій [11, с. 12-13]. Будучи складовою ринкової економіки, медичне страхування, не може бути виключно соціальним страхуванням.

Н. Нагайчук визначає медичне страхування як «систему економічних відносин між страховиком, страхувальником та іншими суб'єктами страхових відносин, за яких страхувальник сплатою страхової премії забезпечує собі чи іншій особі (застрахованому) право на отримання медичної допомоги (послуги) при прояві

страхового ризику на об'єкті страхового захисту та/або її оплати, а страховик формує та ефективно розміщує страхові резерви і здійснює фінансування заходів, спрямованих на попередження страхового випадку або зменшення негативних його наслідків та представляє і захищає інтереси застрахованих у відносинах із надавачем медичної допомоги (послуги)» [12].

У табл. 1 наведено узагальнення підходів науковців щодо визначення поняття «медичне страхування», а також визначення, що наведені у законодавчих актах.

Таблиця 1. Підходи до визначення поняття «медичне страхування»

Автор/джерело	Визначення
Закон України «Про страхування» [1]	вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) і доходів від розміщення коштів цих фондів. медичне, як пов'язане з майновими інтересами захисту життя, здоров'я та працездатності людини, віднесено до особистого страхування
Господарський кодекс України [2]	діяльність спеціально уповноважених державних організацій та суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана з наданням страхових послуг юридичним особам або громадянам (страхувальникам) щодо захисту їхніх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати страхувальниками страхових платежів
Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [4]	вид загальнообов'язкового державного соціального страхування, що являє собою «систему прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, ... та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків роботодавцями, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом
В.Д. Базилевич [6]	форма особового страхування, що гарантує громадянам отримання медичної допомоги при настанні страхової події за рахунок нагромаджених страхових фондів
Т. Григораш і Ю. Кіріченко [8]	один із видів особистого страхування, що здійснюється на випадок втрати здоров'я людини та забезпечує одержання медичної допомоги за рахунок накопичених коштів, а також фінансування профілактичних медичних заходів у разі настання страхового випадку
Т. Стецюк [9]	система економічних відносин між учасниками створення грошових фондів, призначених для забезпечення страхового захисту майнових інтересів громадян, пов'язаних із втратою здоров'я
О.О. Вороніна [10]	надання громадянам гарантованого права на отримання необхідної медичної допомоги за рахунок накопичених коштів
О. Губар [11]	елемент соціального страхування та важливий вид соціальних гарантій. Медичне страхування – невід'ємний компонент ринкової економіки та засіб реалізації принципів ринку в галузі
Н. Нагайчук [12]	система економічних відносин між страховиком, страхувальником та іншими суб'єктами страхових відносин, за яких страхувальник сплатою страхової премії забезпечує собі чи іншій особі (застрахованому) право на отримання медичної допомоги (послуги) при прояві страхового ризику на об'єкті страхового захисту та/або її оплати, а страховик формує та ефективно розміщує страхові резерви і здійснює фінансування заходів, спрямованих на попередження страхового випадку або зменшення негативних його наслідків та представляє і захищає інтереси застрахованих у відносинах із надавачем медичної допомоги (послуги)
О.Д. Вовчак [13]	За призначенням медичне страхування – це захист інтересів громадян у разі втрати ними здоров'я з будь-якої причини. Воно пов'язане з компенсацією громадянами витрат, зумовлених оплатою медичної допомоги, та інших витрат, пов'язаних із підтримкою здоров'я

Джерело: складено автором на основі [1-13]

Очевидно, що в науковій літературі й сьогодні немає однозначного трактування сутності медичного страхування. Причому численні визначення залежать від проблематики конкретних досліджень і можуть бути згруповані таким чином: медичне страхування – це вид соціального страхування; вид діяльності; галузь економіки; сукупність відносин (суспільних, економічних, майнових, грошових, соціальних, перерозподільних); сукупність правових норм; спосіб відшкодування збитків; процеси формування цільових фондів і використання ресурсів; необхідний елемент соціально-економічної системи.

Що стосується показників сучасного стану розвитку медичного страхування в Україні, то варто відзначити, що воно знаходиться на початковій стадії свого розвитку. За попередніми підсумками 2016 року загальний обсяг валових страхових премій за медичним страхуванням, що включає безперервне страхування здоров'я,

страхування здоров'я на випадок хвороби та страхування медичних витрат, склав 3416 млн. грн., збільшившись у порівнянні з попереднім роком на 27% [14]. Питома вага валових страхових премій за аналізованим видом страхування від загального ринку страхування становить 11,5%.

На рис. 2 наведено місце ринку медичного страхування у загальній структурі страхового ринку України за 2012-2016 роки.

Рис. 2. Ринок медичного страхування у структурі страхового ринку України у 2012-2016 рр.

Джерело: складено автором на основі [14]

Наведені дані свідчать про те, що валові страхові премії, зібрані на страховому ринку України за період з 2012 по 2016 роки збільшилися на 7042,5 млн. грн., що у відсотковому виразі становить 31% і за підсумками останнього звітного року склали 29736 млн. грн.

В свою чергу валові страхові премії за медичним страхуванням за аналогічний період збільшилися на 1450,8 млн. грн., що у відсотковому виразі становить 73,8% і склали у 2016 р. 3416,01 млн. грн. Тобто ринок медичного страхування показав відносно кращу динаміку розвитку у порівнянні зі середніми показниками вітчизняного страхового ринку.

За рахунок відповідних змін частка медичного страхування на страховому ринку України збільшилася за п'ять років з 8,7 % у 2012 році до 11,5 % у 2016 році, що може свідчити про збільшення рівня популярності цього виду страхування.

Важливим напрямом дослідження є аналіз показників валових страхових надходжень, страхових виплат та їх порівняння на основі коефіцієнту виплат (див. рис. 3).

Рис. 3. Динаміка показників ринку медичного страхування за 2012-2016 рр.

Джерело: складено автором на основі [14]

Наведені дані свідчать про те, що валові страхові премії за період з 2012 по 2016 роки збільшилися на 1450,8 млн. грн., що у відсотковому виразі становить 73,8% і за підсумками останнього звітного року склали 3416,01 млн. грн.

В свою чергу Валові страхові виплати за аналогічний період збільшилися на 431,4 млн. грн., що у відсотковому виразі становить 40,6% і склали у 2016 р. 1493,55 млн. грн.

За рахунок відповідних змін коефіцієнт виплат скоротився з 54 % у 2012 році до 43,7 % у 2016 році. В цілому за останні п'ять років середній коефіцієнт виплат за медичним страхуванням в Україні знаходився на рівні 52,2%.

Оскільки добровільне медичне страхування здійснюється згідно із Законом України «Про страхування» [1] у вигляді «медичного страхування (безперервне страхування здоров'я)», «страхування здоров'я на випадок хвороби» і «страхування медичних витрат». Розглянемо структуру ринку відповідно до цих видів страхування на основі показника валових надходжень страхових премій (рис. 4).

Рис. 4. Структура ринку медичного страхування в Україні у 2012-2016 рр.

Джерело: складено автором на основі [14]

У структурі медичного страхування найбільша частка за підсумками 2016 року припадає на безперервне страхування здоров'я. Зокрема, в останньому звітному році його частка становила 70,1%. В свою чергу, найменшу частку на ринку медичного страхування займає добровільне страхування на випадок хвороби. За підсумками 2016 року його частка складала 8,2%.

На основі проведеного дослідження складових ринку медичного страхування в Україні загалом можна зробити висновок, що за останні п'ять років найбільші темпи зростання показав такий його сегмент як Добровільне страхування медичних витрат, де темп приросту склав за цей період 128,4%. В свою чергу, скорочення було зафіксоване за таким сегментом ринку медичного страхування як добровільне страхування на випадок хвороби, де ринок скоротився на 12,3%.

На даний момент в Україні здійснюється медична реформа, згідно якої заплановано повний перехід нашої держави до страхової медицини до 2020 року. На початку серпня 2016 року на розгляд Верховної Ради було подано законопроект про запровадження в Україні загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування з 1 січня 2018 року.

Однак, на думку С.М. Козьменко та І.О. Охріменко головна проблема, яка стримує прийняття кінцевого варіанту закону, полягає у не сформованості цілісного комплексного підходу до реформування сучасного механізму фінансування вітчизняної галузі охорони здоров'я на засадах обов'язкового медичного страхування [15].

Висновки та перспективи подальших досліджень

Проведене дослідження дає змогу дійти висновку про те, що медичне страхування на сучасному етапі – це новий рівень економічних відносин в ринкових умовах. Сутність медичного страхування полягає у тому, що держава і страхові компанії виступають гарантами можливості отримання необхідної медичної допомоги громадян при настанні страхової події.

Аналіз показників розвитку ринку медичного страхування в Україні показав, що цей сегмент страхового ринку розвивався відносно більшими темпами, ніж ринок загалом. Так, встановлено, що частка ринку медичного страхування за п'ять років збільшилася з 8,7% до 11,5%, що дає змогу стверджувати про його актуальність та подальші перспективи розвитку.

Зазначено, що на даний момент в Україні здійснюється медична реформа, сутність якої полягає у формуванні оптимальної моделі медичного страхування за рахунок поєднання обов'язкового й добровільного медичного страхування. Реформована система медичного страхування передбачає комплексне та й адресне досягнення економічного й соціального ефекту для всіх суб'єктів сфери охорони здоров'я.

Список літератури

1. Про страхування: закон України від 07.03.1996 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-vr>.
2. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: станом на 1 січня 2017 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 1996. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Стеценко В. Ю. Правове забезпечення медичного страхування в Україні / В. Ю. Стеценко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право): зб. наук. пр. – Ірпін', 2009. – № 4 (47). – С. 191–196.
4. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]: станом на 20 березня 2017 р. / Верхов. Рада України. – Офіц. вид. – Київ: Парлам. вид-во, 1998. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>.
5. Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування: проект закону [Електронний ресурс]: станом на 1 січня 2016 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ: Парлам. вид-во, 2015. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20150211_0.html#3.
6. Базилевич В.Д. Страхування: Підручник / В.Д. Базилевич. – К.: Знання-Прес, 2008. – 1019 с. / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/1584072042387/>
7. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика: [навч. посіб.] / Н.М. Внукова, Л.В. Временко, В.І. Успенко [та ін.]; за заг. ред. д. е. н. Н.М. Внукової; 2-ге вид., перероб. та доп. – Харків: Бурун Книга, 2009. – 656 с.
8. Григораш Т. Ф. Перспективи розвитку медичного страхування на ринку страхових послуг в Україні / Т. Ф. Григораш, Ю. П. Кіриченко // Економічний простір: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ, 2011. – № 56/2. – С. 138-148.
9. Стецюк Т. І. Медичне страхування та його роль у забезпеченні соціального захисту громадян: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. 223 екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Т. І. Стецюк. – Київ, 2009. – 18 с.
10. Вороніна О.О. Наукові підходи до визначення сутності медичного страхування / О.О. Вороніна // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2015. – №8. – С. 733-737.
11. Губар О. Є. Медичне страхування в фінансовому забезпеченні соціальних гарантій населенню: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / О. Є. Губар. – К., 2004. – 23 с.
12. Нагайчук Н. Г. Формування системи добровільного медичного страхування в умовах ринкової економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / Н. Г. Нагайчук. – Київ, 2006. – 22 с.
13. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навчально-методичний посібник / Вовчак О.Д., Завійська О.І. – Львів: Видавництво ЛКА, 2005. – 156 с.

14. Консолідовані звітні дані по страховому ринку України за 2012-2016 роки – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nfp.gov.ua:443/content/konsolidovani-zvitni-dani.html>

15. Козьменко С.М., Охріменко І.О. Аналіз законодавчих ініціатив щодо обов'язкового медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] / С.М. Козьменко, І.О. Охріменко. – Режим доступу: <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Flib.uabs.edu.ua>

References

1. Pro strahuvannja: zakon Ukrai'ny vid 07.03.1996 / [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-vr>.
2. Gospodars'kyj kodeks Ukrai'ny [Elektronnyj resurs]; stanom na 1 sichnja 2017 r. / Verhovna Rada Ukrai'ny. – Ofic. vyd. – K.: Parlam. vyd-vo, 1996. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Stecenko V. Ju. Pravove zabezpechennja medychnogo strahuvannja v Ukrai'ni / V. Ju. Stecenko // Naukovyj visnyk Nacional'nogo universytetu DPS Ukrai'ny (ekonomika, pravo): zb. nauk. pr. – Irpin', 2009. – № 4 (47). – S. 191–196.
4. Osnovy zakonodavstva pro zagal'noobov'jazkove derzhavne social'ne strahuvannja [Elektronnyj resurs]; stanom na 20 bereznja 2017 r. / Verhov. Rada Ukrai'ny. – Ofic. vyd. – Kyi'v: Parlam. vyd-vo, 1998. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80>.
5. Pro zagal'noobov'jazkove derzhavne social'ne medyчне strahuvannja: proekt zakonu [Elektronnyj resurs]; stanom na 1 sichnja 2016 r. / Verhovna Rada Ukrai'ny. – Ofic. vyd. – Kyi'v: Parlam. vyd-vo, 2015. – Rezhym dostupu: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20150211_0.html#3.
6. Bazylevyh V.D. Strahuvannja: Pidruchnyk / V.D. Bazylevyh. – K.: Znannja-Prs, 2008. – 1019 s. / [Elektronnyj resurs] – Rezhym dostupu: <http://pidruchniki.ws/1584072042387/>
7. Vnukova N.M. Strahuvannja: teorija ta praktyka: [navch. posib.] / N.M. Vnukova, L.V. Vremenko, V.I. Uspalenko [ta in.]; za zag. red. d. e. n. N.M. Vnuкової; 2-ge vyd., pererob. ta dop. – Harkiv: Burun Knyga, 2009. – 656 s.
8. Grygorash T. F. Perspektyvy rozvytku medychnogo strahuvannja na rynku strahovyh poslug v Ukrai'ni / T. F. Grygorash, Ju. P. Kirichenko // Ekonomichnyj prostir: zb. nauk. pr. – Dnipropetrovs'k, 2011. – № 56/2. – S. 138-148.
9. Stecjuk T. I. Medyчне strahuvannja ta jogo rol' u zabezpechenni social'nogo zahystu gromadjan: avtoref. dys. na zdobuttja nauk. stupenja kand. 223 ekon. nauk: spec. 08.00.08 «Groshi, finansy i kredyt» / T. I. Stecjuk. – Kyi'v, 2009. – 18 s.
10. Voronina O.O. Naukovi pidhody do vyznachennja sutnosti medychnogo strahuvannja / O.O. Voronina // Mykolajivs'kyj nacional'nyj universytet imeni V.O. Suhomlyns'kogo. – 2015. – №8. – S. 733-737.
11. Gubar O. Je. Medyчне strahuvannja v finansovomu zabezpechenni social'nyh garantij naselennju: avtoref. dys. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ekon. nauk: spec. 08.04.01 «Finansy, groshovyj obig i kredyt» / O. Je. Gubar. – K., 2004. – 23 s.
12. Nagajchuk N. G. Formuvannja systemy dobrovil'nogo medychnogo strahuvannja v umovah rynkovoї ekonomiky: avtoref. dys. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ekon. nauk: spec. 08.04.01 «Finansy, groshovyj obig i kredyt» / N. G. Nagajchuk. – Kyi'v, 2006. – 22 s.
13. Vovchak O.D. Strahovi poslugy: navchal'no-metodychnyj posibnyk / Vovchak O.D., Zavijs'ka O.I. – L'viv: Vydavnyctvo LKA, 2005. – 156 s.
14. Konsolidovani zvitni dani po strahovomu rynku Ukrai'ny za 2012-2016 roky – [Elektronnyj resurs] – Rezhym dostupu: <https://nfp.gov.ua:443/content/konsolidovani-zvitni-dani.html>
15. Koz'menko S.M., Ohrimenko I.O. Analiz zakonodavchyh iniciativ shhodo obov'jazkovogo medychnogo strahuvannja v Ukrai'ni [Elektronnyj resurs] / S.M. Koz'menko, I.O. Ohrimenko. – Rezhym dostupu: <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Flib.uabs.edu.ua>